

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **J. N.**

skazanej z art. 301 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2025 r.

wniosku obrońcy skaranej

o wyłączenie sędzi Anny Dziergawki od udziału w sprawie V KK 217/25,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

wyłączyć sędzię Annę Dziergawkę od udziału w sprawie Sądu Najwyższego o sygn. akt V KK 217/25.

UZASADNIENIE

W dniu 20 maja 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy skaranej J. N. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 8 listopada 2024 r., sygn. akt V Ka 941/24, w części zmieniającej wyrok Sądu Rejonowego w Kutnie z dnia 30 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 609/22. W kasacji podniesiony został zarzut wystąpienia na etapie postępowania odwoławczego bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związany z udziałem w

składzie orzekającym Sądu odwoławczego osób powołanych na urząd sędziów tego Sądu na wniosek Krajowej rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej powoływanej jako ustawa o KRS z 2017 r.).

Zarządzeniem osoby pełniącej funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej z dnia 22 maja 2025 r. – sprawa przydzielona została do rozpoznania sędzi Annie Dziergawce.

W dniu 24 czerwca 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanej J. N. o wyłączenie od orzekania w przedmiocie jego kasacji sędzi Anny Dziergawki. Uzasadniając wniosek obrońca odwołał się do trybu powołania Anny Dziergawki na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., wskazując, że skład sądu z jej udziałem nie zapewniałby stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą. Odwołał się przy tym do licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym dotyczących wymienionej sędzi, wskazując, że jej udział w rozpoznaniu sprawy skutkować może wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co może z kolei spowodować ewentualne żądanie wznowienia postępowania kasacyjnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k., a także odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Złożony przez obrońcę wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy zawisłej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt V KK 217/25 sędzi Anny Dziergawki jest oczywiście zasadny.

Sąd Najwyższy w tym składzie podziela w całej rozciągłości stanowisko wnioskodawcy, co do konsekwencji udziału w składzie orzekającym Sądu Najwyższego i wydaniu orzeczenia w przedmiocie kasacji osoby powołanej na urząd sędziego w tym Sądzie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., jako dotkniętej uchybieniem polegającym na nienależytej obsadzie sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (pkt 1 powołanej we wniosku uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23

stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNK z 2020 r., z. 2 poz. 7 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK z 2022 r., z. 6, poz. 22).

Konieczność wyłączenia wymienionej sędzi wspiera również jednolite orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) zgodnie z którym, Sąd Najwyższy w składach z udziałem sędziów powołanych na urząd sędziego SN na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. nie stanowi sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości (EKPC), a tym samym nie gwarantuje prawa do rzetelnego procesu (por. wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce*, skarga 43572/18; z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21). Wprawdzie orzeczenia te dotyczyły sędziów orzekających w Izbach: Dyscyplinarnej, Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Cywilnej, mają one wszelako bezpośrednie przełożenie także na składy orzekające Sądu Najwyższego w Izbie Karnej z udziałem osób powołanych na urząd sędziego SN w tożsamym trybie.

Wyżej wskazane okoliczności czynią koniecznym uznać za zasadny złożony przez obrońcę wniosek i tym samym wyłączyć sędzię Annę Dziergawkę od udziału w sprawie prowadzonej w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą V KK 217/25 z uwagi na to, że sąd, w którego składzie by uczestniczyła, nie spełniałby kryteriów określonych w art. 6 ust. 1 EKPC, zaś postępowanie prowadzone przez taki sąd byłoby obciążone wadą traktowaną na gruncie wykładni przyjętej w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (co do przyczyn związania każdego składu Sądu Najwyższego wspomnianą uchwałą mającą moc zasady prawnej – zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41).

Co więcej, niniejsze orzeczenie – na co także trafnie zwrócił uwagę autor wniosku - zapobiegne ewentualnemu ryzyku wzruszenia zapadłego w Sądzie Najwyższym orzeczenia z udziałem sędzi Anny Dziergawki w trybie przepisów Rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego – wznowienie postępowania, a także możliwej i do tego skutecznej, w świetle utrwalonej linii orzeczniczej ETPCz, skardze do Trybunału w Strasburgu i związanych z tym konsekwencji finansowych dla Polski, które zresztą Polska, a tym samym społeczeństwo, już przecież ponosi.

Nie ulega też wątpliwości, że orzekanie przez sędzię Annę Dziergawkę w przedmiocie kasacji, w której pod adresem wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi podniesiony został zarzut uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na udział w składzie orzekającym osób powołanych na urząd sędziego sądu powszechnego w tym samym, niekonstytucyjnym trybie, a więc na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., nie tylko uprawnia do powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do zachowania przez nią bezstronności w tej konkretnej sprawie (*iudex suspectus*), lecz wręcz powinno skutkować jej wyłączeniem *ex lege* na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, które *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołana w niekonstytucyjnym trybie, ma oceniać zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z uwagi na udział w składzie orzekającym Sądu drugiej instancji osób powołanych również z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa nie będącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skoro, pomimo rzucających się w oczy okoliczności, o których mowa wyżej, ani osoba pełniąca funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierująca pracami Izby karnej nie uznała za celowe wdrożenie procedury wyłączającej z mocy prawa sędzi Anny Dziergawki od orzekania w niniejszej sprawie kasacyjnej, ani też sama sędzia nie złożyła oświadczenia o jakim mowa w art. 42 § 2 k.p.k., chociaż wcześniej inni sędziowie wnioski oparte przynajmniej o przepis art. 41 § 1 k.p.k. składali (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2022 r., IV KO 100/22 [na wniosek sędziego Igora Zgolińskiego]; z dnia 19 maja 2022 r., V KO 38/22, z dnia 7 lipca 2022 r., V KO 60/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego Antoniego Bojańczyka]; z dnia 29 marca 2022 r., II KO 27/22, z dnia 9 czerwca 2022 r., IV KO 49/22, z dnia 14 czerwca 2022 r., I KO 59/22 i z dnia 15 czerwca 2022 r., V KO 22/22 [na wnioski sędziego Marka Motuka]; z dnia 28 lipca 2022 r., IV KO 88/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego Pawła Kołodziejskiego]), jej wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. stało się wręcz koniecznością.

Uwzględniając całokształt rozważań poczynionych w niniejszym uzasadnieniu postanowiono jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]